

شرق پنهان
آنچه باید از ایران بدانید
عباس نادری

• تهیه شده در دفتر خدمات تخیلی مداد بنفش

ناشر: انتشارات مدیا

مخمس: افشین بختیار

ویراستار: زویه، نادر پناهزاده، مریم کامیاب، فاطمه هاشم‌نژاد، التاز بهنام

فرمان: مریم، احسان کمالی، حسین نیلچیان، امین برنجکار، عباس پوستین‌دوز

همکاران: بهمن، سعیدرضا عباسی، سید سعیدرضا رضوی، مهدی پدram‌خو

صفحه آفرینی: سحر نیک: گلشید کفاش، محمد نباتی‌نژاد

عکس جلد: افشین بختیار

طرح جلد: افشین بختیار

• تیم ترجمه

مدیر: علی حاجیلاری

عربی: محمدحسین باهمان‌علیچ

فرانسه: ستاره کمیلی

اسپانیولی: سیدمحمدحسین میرزاده

انگلیسی: علی حاجیلاری

• تیم ویراستاری

فارسی: فاطمه نادری

انگلیسی: اولیویا فیرلس

فرانسه: دکتر مسعود کوهستانی

اسپانیولی: مسعود ایزدی

• لیتوگرافی: هنر گرافیک

چاپ: پدیده

صحافی: گلستان

چاپ نخست: ۱۳۹۶

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۲۵۱-۰۷۰۴

انتشارات مدیا

تهران - خیابان آزادی - خیابان صادقی

شماره ۱۷

سرخشناسه: نادری، عباس، ۱۳۵۲ - دردآور
عنوان و نام پدیدآور: شرق پنهان: آنچه باید از ایران بداند / کاری از عباس نادری؛ مدیر تیم ترجمه علی حاجیلاری؛
عربی محمدحسین باقرقلیچ؛ فرانسه ساره کامیل؛ اسپانیولی سیدمحمدحسین میرزاده؛ انگلیسی علی حاجیلاری؛ تیم
ویراستاری فارسی فاطمه نادری؛ انگلیسی اولیا فیلس؛ فرانسه سیروس کوهستانی؛ اسپانیولی مسعود ایزدی.
مشخصات نشر: تهران: مدیا، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۱۹۰ ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)؛ ۲۰×۲۳ سم.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۲۵۱-۰۷-۴
وضعیت فهرست نویسی: فیفا
یادداشت: چندزبانه.
عنوان دیگر: آنچه باید از ایران بدانید.
موضوع: ایران -- مطالب گونه‌گون
موضوع: ایران -- تاریخ -- مطالب گونه‌گون
شناسه افزوده: حاجیلاری، علی، مترجم
شناسه افزوده: باقرقلیچ، محمدحسین، مترجم
شناسه افزوده: کامیلی، ستاره، مترجم
شناسه افزوده: میرزاده، سیدمحمدحسین، مترجم
شناسه افزوده: نادری، فاطمه، ویراستار
شناسه افزوده: فیلس، اولیا، ویراستار
شناسه افزوده: کوهستانی، سیروس، ویراستار
شناسه افزوده: ایزدی، مسعود، [ویراستار]
رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ش ۴/ن ۳۶-ا
رده بندی دیویی: ۰۳۹
شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۸۸۲۷

پیش‌گفتار

مجموعه‌ای که پیش رو دارید، بیان از مهم‌ترین ویژگی‌ها و دستاوردهای ایران است؛ کشوری با پیشینه‌ی دیرین و شرح‌شان تمدنی که در کنار تمدن‌های ارزشمند بشری، منشأ تحول و پیشرفت بسیاری غیرقابل انکار در عرصه‌ی انسانی در سراسر جهان بوده است.

از سویی نحوه‌ی تعامل ایرانیان با طبیعت و جغرافیای محیط زندگی خود و از سوی دیگر، خلق مناسبات انسانی و اجتماعی که شیوه و سبک زندگی آنان را با یکدیگر در سایر نقاط جهان بازتاب می‌داده، همواره مورد تحسین و تعجب جهانیان و به‌ویژه سرآمدان و نخبگان جامعه‌ی بشری قرار گرفته است.

سهم ایرانیان از علم و دانش بشری چشمگیر بوده است. آنان بدون آن که مرعوب و مغلوب طبیعت شده و یا به سنت‌های آن تعرض نمایند، متمدنانه و هوشمندانه، امکانات و ظرفیت‌های طبیعت را در خدمت همه‌ی انسان‌ها قرار داده و در این زمینه، بی‌دریغ تجربیات خود را به همگان عرضه کرده‌اند.

مردمان ایرانی همواره بر خود بالیده‌اند که قوم‌گرا، نژادپرست و تجاوزگر نبوده‌اند. سلسله حکومت‌های ایرانی در طول تاریخ به اقتضای مناسبات روز جهان در مقابل توسعه‌طلبی‌های متجاوزان، قاطعانه ایستادگی کرده‌اند. آنان هرگاه قلمروهای تحت‌اختیارشان را به‌دست

گرفته‌اند، هنجارهای عادلانه را در میان ساکنان سرزمین‌های فتح‌شده رواج داده و مدارا و مروت را سرلوحه‌ی رفتار خود قرار داده‌اند.

از دوران باستان تا کنون، در بیش‌تر ادوار تاریخی ایران، زنان جایگاه اجتماعی تحقیرشده‌ای نداشته‌اند. هر انحراف دیدگاهی که به‌صورت مقطعی و گذرا، مردسالاری را تقویت نموده،

پایدار نبوده و به‌تدریج زوال گذاشته است.

فلات ایران از دیرباز سرزمین چندقومی بوده و در بیش‌تر اوقات، اقوام، نژادها و اقلیت‌های گوناگون با مسالمت، مدلی و هم‌زبانی در کنار یکدیگر زندگی کرده‌اند. این سابقه و تجربه‌ی گوناگون هم‌زیستی باعث شده تا جامعه‌ی ایران در مجموع کم‌تر دچار آفت‌ها و آسیب‌های ناشی از جزم‌اندیشی و تعصب باشد.

آن‌چه از امتیازات، فضایل و خصایل ایران و ایرانیان در این کتاب بیان شده، به‌هیچ‌وجه بدان معنا نیست که شبیه این برجستگی‌ها در دیگر ملت‌ها وجود نداشته، یا ندارد. هم‌چنین بدین معنی نیست که ایرانیان از هر گونه نقص و کاستی مبرایند. آنان همواره از دیگران آموخته‌اند و تلاش کرده‌اند با شناسایی نقاط ضعف خود و رفع آن‌ها، از جمله ملت‌های سربلند و سرآمد باشند.

از ایران تا کنون کتاب‌هایی چند، به زبان‌های مختلف منتشر شده که هر

کدام سعی در معرفی جنبه‌هایی از تاریخ، جغرافیا و طبیعت، فرهنگ، هنر و مردم‌شناسی این مرز و بوم داشته است. اما با توجه به این که در عصر ارتباطات، فرصت مطالعه‌ی گسترده، کم‌تر است و از سوی دیگر، علاقه‌مندان به فرهنگ، تاریخ، هنر و جغرافیای ایران، به خصوص گردشگران تمایل دارند با جلوه‌های مهم و منحصر به فرد ایران در نگاهی گذرا اما مانا آشنا شوند، به نظر می‌رسد جای کتابی که به معرفی گذشته و اکنون جذابیت‌ها، قابلیت‌ها و امکانات ایران (که هر یک در نوع خود بی‌نظیر یا کم‌نظیرند) بپردازد، خالی است. در این کتاب تلاش کرده‌ام به این نیاز پاسخ دهم؛ در بخش بخش تاریخ و جغرافیا، فرهنگ و هنر، زنان، اجتماع، علم، فناوری و صنعت، منابع طبیعی و کشاورزی، جلوه‌هایی منحصر به فرد از ایران، به صورت موجز همراه تصاویر مرتبط و متنوع ارائه شده است.

لازم می‌دانم از افراد زیر که در تولید و انتشار کتاب مشارکت داشته‌اند، خالصانه تشکر کنم: سرکار خانم‌ها حدیث لزرغلامی و ستاره تضدی و جناب آقایان علی حاجیلاری، علی اصغر سیدآبادی، علیرضا اسحاقی نادر پناه‌زاده، علیرضا کرمانی، سید عبدالکریم موسوی، حسین شیخ الاسلامی، مجید فضائی، مناف یحیی پور، علیرضا کریمی صارمی و جواد حیران‌نیا. این کتاب علاوه بر زبان فارسی به چهار زبان دیگر (انگلیسی، عربی، فرانسوی و اسپانیولی) ارائه شده که آرزو مندم مقبول طبع مشکل‌پسند علاقه‌مندان فرهنگ و سرزمین ایران قرار گیرد. امیدوارم بتوانم از نظرات خوانندگان ارجمند در چاپ‌های بعدی کتاب بهره ببرم.

عباس نادری

إن طريقة تعامل الإيرانيين مع الطبيعة و البيئة و الجغرافيا المحيطة بحياتهم، إلى جانب دأبهم على إقامة علاقات إنسانية - اجتماعية بما يجسد نمط حياتهم و تعايشهم مع أبناء نوعهم في سائر أرجاء العالم، قد أثارت إعجاب العالم كما أثارت إعجاب نخب المجتمع البشري بوجه خاص.

لقد كان للإيرانيين حصّة لا يستهان بها من العلوم و المعارف البشرية. فإنهم وضعوا - بطريقة حضارية و ذكية - الطاقات المتاحة في الطبيعة في خدمة جميع أبناء البشر، دون أن يقفوا أمام قوى الطبيعة مغلوبا على أمرهم أو يعتدوا على السنن الجارية في الطبيعة ، فقدّموا نتائج تجاربهم الثمينة إلى الآخرين بسخاء.

و قد ظل الإيراني بعيدا عن الحمية القومية و النعرات العنصرية و النزعة العدوانية، معتبرا هذه الميزة مفخرة له. فإن السلالات التي حكمت

إيران طوال التاريخ، وقفت بحسم في وجه المعتدين و نزعتهم التوسعية كلما تطلبت الظروف ذلك. و إذا سيطرت على أراضيهم منتصرة، حاولت نشر الأعراف و التقاليد العادلة في الأراضي المفتوحة، متّوّجة سلوكها بالتسامح و المداراة و المروءة و الإنصاف.

منذ الماضي البعيد و خلال معظم الحقب التاريخية، عاشت المرأة الإيرانية كريمة دون أن يتعرض موقعها الاجتماعي للاحتقار و ازدراء. و أي انحراف طرأ على هذا الموقف ليعزز سلطة الرجل خلال فترة عابرة فإنه لم يدم طويلا و سرعان ما آل إلى الزوال. منذ القدم، ظلت الهضبة الإيرانية تحتضن إثنيات متعددة، فعاش في ربوعها مختلف الإثنيات و الأعراق و الأقليات بجانب بعضهم البعض و في أجواء السلم و التعاطف و الانسجام. و بسبب هذه التجربة التعايشية الثمينة، لم يتعرض المجتمع الإيراني كثيرا للمضاعفات السلبية و الخسائر الناتجة عن التفكير الجزمي و العصبية العمياء.

و لابد من القول بأن ما ذكر في هذا الكتاب من مميزات إيجابية و فضائل و خصال طيبة لإيران و الإيرانيين، لا يعني بتاتا فقدان حالات مماثلة له عند سائر الشعوب. كما أن ذلك لا يعني أن الإيرانيين بعيدون عن أي نقص

مقدمه

إن هذه المجموعة التي هي بين أيديكم، تتضمن سردا مقتضيا لبعض أهم مميزات إيران و أبرز إنجازاتها، باعتبارها بلدا يمتلك ماضيا حضاريا مشرفا تتركب جذوره في قدم التاريخ، و قد ساهم - جنبا إلى جنب مع الحضارات الإنسانية القوية في تطور الحياة البشرية و تقدمها على صعيد العالم.

أو جانب سلبي. إنهم حاولوا دوماً أن يتعلموا من غيرهم، و يتعرفوا على
مكامن ضعفهم و طرق علاجها، ليكونوا في زمرة الشعوب الممتازة مرفوعي
الرأس. لقد صدرت كتب عدة و بلغات مختلفة حول إيران، حاول كل
منها التعريف بجانب من الجوانب التاريخية أو الجغرافية أو الطبيعية
أو الثقافية أو الحضارية أو الفنية أو الانثروبولوجية لهذا البلد. و نظراً لأن
فرص المطالعة و القراءة قد ضاقت و انحسرت مساحتها في عصر الاتصالات
المتطورة، و بما أن المعجبين بثقافة إيران، تأريخها و فنونها و جغرافياها، و
السواح بوجه خاص، يرغبون في التعرف على معالم إيران الهامة و الفريدة في
نوعها من خلال إلقاء نظرة سريعة و ممتعة في نفس الوقت؛ لذلك شعرت
بضرورة تدوين كتاب موجز يتطرق إلى التعريف بإيران، ماضياً و حاضراً -
و بمعالمها الخلابة و إمكانياتها و طاقاتها المتاحة (و كان منها فريدة في نوعها
أو يقل نظيرها)، فحاولت أن ألبى هذه الحاجة من خلال هذا الكتاب الذي
يقدم للقارئ معلومات مقتضبة حول إيران في ستة أبواب، تشتمل على
المواضيع التالية:

التاريخ و الجغرافيا - الحضارة و الثقافة و الفنون - المرأة - المجتمع - العلوم
و التقنية و الصناعة - الثروات الطبيعية و الزراعة.

و قد زودت هذه المعلومات بصور متنوعة تجسد مشاهد فريدة عن إيران.
أرى من واجبي أن أعرب عن خالص شكري لكل من الأخوات الفاضلات:
اوليا فيرلس و ستاره كميلي و فاطمة نادري، و الإخوة الأفاضل: الدكتور
سيروس كوهستاني، و نادر پناه زاده و علي حاجيلاري، و محمد حسين
باتمان غليچ، و سيد محمد حسين ميرزاده، و مسعود إيزدي، و علي رضا
ملاقيمي، و عبد الكريم موسوي، و ذلك على مساهمتهم في إنتاج و نشر
هذا الكتاب. و قد تم إصدار هذا الكتاب بأربع لغات أخرى (هي الفارسية
و الانكليزية و الفرنسية و الاسبانية) بالإضافة إلى إصداره باللغة العربية.
أمل أن يحظى بقبول ذوي الأذواق الرفيعة من المعجبين بالحضارة الإيرانية.
و على أمل أن يتسنى لي الاستفادة من آراء القراء الكريم خلال الطباعات
التالية للكتاب.

عباس نادري